

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.2.12>**В. Ф. Залужний**

аспірант кафедри адміністративного, цивільного та господарського права і процесу Академії Державної пенітенціарної служби
<https://orcid.org/0000-0002-1279-6275>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ПРИРОДИ ТА ЗМІСТУ

У статті доведено ефективність вивчення адміністративно-правових засад дисциплінарної відповідальності військовослужбовців Збройних Сил України у межах спеціальної науково-теоретичної парадигми, що передбачає: кореляцію зазначеного категорії із категоріями правових засад, адміністративно-правових засад, урахування їх спільної природи; використання законів формальної ліки, семантики, загальної та спеціальної методології. Формуючи поняття «адміністративно-правові засади дисциплінарної відповідальності військовослужбовців Збройних Сил України слід враховувати, що категорія засад, як достатніх і необхідних умов для обґрунтування будь-якого явища, характеризується визначальністю, основоположністю, загальнотеоретичною важливістю.

Установлено, що серед науковців не існує єдиного підходу до розуміння адміністративно-правових засад. Натомість, найчастіше використовується інтегративний підхід, суть якого полягає у ототожненні зазначеного поняття із поняттям принципів; основних напрямів; організаційно-правового забезпечення, організаційно-правового механізму. Розкриття сутності адміністративно-правових засад найчастіше здійснюється з урахуванням таких характеристик зазначеного поняття, як: 1) комплексний характер; 2) наявність окремого предмету; 3) пов'язаність змісту із певними параметрами суспільного явища чи правовідносин, що виникають на його основі; 4) об'єктивація у нормах адміністративного права; 5) урегулювання детермінованих відносин адміністративно-правовими засобами; 6) складність і багаторівневість системо-структури.

Запропоновано адміністративно-правові засади дисциплінарної відповідальності військовослужбовців Збройних Сил України розуміти як комплекс закріплених нормами адміністративного права параметрів (основних характеристик) та принципів регулювання суспільних відносин, що виникають у процесі реалізації у підрозділах і частинах Збройних Сил України дисциплінарних правовідносин, які урегульовуються за допомогою адміністративно-правових засобів та об'єктивуються на нормативно-правовому, суб'єктному та організаційно-управлінському рівнях.

Доведено, що подальша розробка категорії «адміністративно-правові засади» сприятиме конкретизації поняття «адміністративно-правові засади дисциплінарної відповідальності військовослужбовців Збройних Сил України», обґрунтуванню та уточненню його змісту, вирішенню наукових та практичних проблем їх удосконалення.

Ключові слова: засади, адміністративно-правові засади, дисциплінарна відповідальність, військовослужбовці, Збройні Сили України.

Постановка проблеми. Актуальною теоретико-методологічною проблемою науки адміністративного права є вироблення та уточнення змісту понять і категорій, пов'язаних із предметом галузі. Однією із таких категорій є поняття «адміністра-

тивно-правові засади». Незважаючи на свою поширеність, воно не тлумачиться у законодавстві та дискутується у наукових дослідженнях. Найчастіше зазначена категорія зустрічається у науковому обігу стосовно формулювання напрямків наукових

досліджень, предметом яких є функціонування органів державної влади; той чи інший напрям адміністративно-політичної діяльності; управлінські процеси, урегульовані нормами адміністративного права. Причому, поняття «адміністративно-правові засади» використовується паралельно з такими понятійними конструктами, як «адміністративно-правові основи», «адміністративно-правові аспекти», «організаційно-правові засади», «адміністративно-правове забезпечення» тощо. Такий стан речей «розмиває» категорію адміністративно-правових засад, робить її аморфною.

Проблематика, пов'язана з дисциплінарною відповідальністю військовослужбовців Збройних Сил України (далі - ЗСУ), набуває актуальності з урахуванням того факту, що ЗСУ наразі виступають основним суб'єктом сектору безпеки і оборони у протидії нового етапу збройній агресії Російської Федерації проти України. Від того, наскільки свідомо та організовано ставляться військовослужбовці ЗСУ до питання дисципліни, залежать результати виконання поставлених перед ними задач у мирний, та, особливо, воєнний час. Наразі, у період гострої фази російсько-української війни, військова дисципліна має розглядатися як головна передумова виконання поставлених перед ЗСУ задач щодо оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності. Формою об'єктивної військового правопорядку у ЗСУ та способом забезпечення військової дисципліни є дисциплінарна відповідальність. Таким чином, виникає потреба визначення поняття адміністративно-правових засад дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ.

Незважаючи на те, що термінопоняття «адміністративно-правові засади» є широковживаним у науковому обігу, проблема визначення поняття «адміністративно-правові засади дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ» ще не знайшла свого розв'язання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти поняття адміністративно-правових засад висвітлювалися В. Авер'яновим, В. Галуцьким, М. Гурковським, С. Діденком, Д. Забродою,

Н. Нікітіною, Я. Хитрою та ін. Як правило, зазначений конструкт використовувався у працях, присвячених тому чи іншому напрямку правового регулювання, у розумінні певного правового базису, на основі якого таке регулювання здійснюється. Відповідно, йдеться про адміністративно-правові засади здійснення діяльності певного виду (правоохоронної, слідчої тощо), або функціонування певного органу (Національної поліції, військової прокуратури, суду, СБУ тощо). Теорія дисциплінарної відповідальності є досить розробленою завдяки працям А. В. Андрушка, Н.М. Вапнярчука, М. І. Зубрицького, Т. В. Колеснік, Л.В. Корнути, О. В. Кузьменко, А.М. Медведєва, О. Д. Новак, Є. Ю. Подорожного, С.О. Шапаренко, В. І. Щербини та ін. Проблеми військової дисципліни з позицій юридичної науки, військової психології та військової педагогіки розробляли В.М. Александров, П.П. Богущий, В.В. Вернигора, О.М. Гавришук, В.М. Коломієць, А.С. Колотік, С. Ю. Поляков, С.М. Скуріхін, С.С. Тюрін, В.К. Шкарпицька, В.В. Ягупов та ін.

Завдяки працям зазначених та науковців: а) здійснено адміністративно-правову характеристику військової служби як особливого виду служби в Україні; б) обґрунтовано правові засади забезпечення законності та правопорядку в ЗСУ; в) сформовано концепцію дисциплінарної відповідальності військовослужбовців; г) визначено основні методи її забезпечення; г) обґрунтовано особливості процедури накладення дисциплінарних стягнень на військовослужбовців ЗСУ тощо. Водночас, нерозробленою залишається проблема дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ у контексті поняття та змісту її адміністративно-правових засад.

Мета статті: на основі аналізу результатів загальнотеоретичних та галузевих досліджень сучасної розробки поняття адміністративно-правових засад виявити існуючі проблеми, зокрема, понятійного і термінологічного характеру, пов'язані з пошуками ефективної науково-теоретичної парадигми для обґрунтування поняття, визначення юридичної природи та розкриття змісту адміністративно-правових засад дисциплінарної від-

повідальності військовослужбовців ЗСУ. Досягнення заявленої мети передбачає виконання таких **завдань**: 1) з'ясування змісту поняття «засади» шляхом здійснення семантичного та логічного аналізу; 2) порівняння існуючих підходів до розуміння правових засад та адміністративно-правових засад; 3) формування поняття «адміністративно-правові засади дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ».

Виклад основного матеріалу. Понятійна категорія «адміністративно-правові засади дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ» є складною категорією, що об'єднує кілька терміно-понять. Зосереджуючи увагу на словосполученні, що несе найбільше змістове навантаження у зазначеному конструкті – «адміністративно-правові засади» – зазначимо, що зазначене поняття є похідним від поняття «засади» та означає певний їх вид. Як будь-яке інше явище об'єктивної реальності, зазначений правовий феномен має досліджуватися у межах найбільш функціональної науково-теоретичної *парадигми* (у розумінні моделі, зразка, платформи для вивчення), що має враховувати закони філософії, логіки, семантичні та інші зв'язки предмету, що досліджується, з іншими предметами і явищами, з тим, щоб осягнути його природу та розкрити сутність. Відтак, зосередимося на виконанні визначених вище завдань.

1. Досліджуючи семантику терміну «засади», встановлено, що у Великому тлумачному словнику сучасної української мови термін «засади» трактується як: 1) основа чогось; 2) те головне, на чому ґрунтується, базується що-небудь; 3) вихідне, головне положення, принцип, основу світогляду, 4) правило поведінки; спосіб, метод здійснення чого-небудь [1, с. 419]. Ще один популярний тезаурус, вказуючи на походження зазначеного поняття від *фр. положення; (тверда) догма*, трактує слово засади у розумінні основи, підвалин, принципів, бази, головного правила [2]. Словник синонімів української мови пропонує низку слів, схожих за значенням до слова «засади», а саме: 1) основа (те головне, на чому тримається, на що спирається що-небудь (про

суспільно-політичні, культурні, психологічні та ін. поняття), підвалини, база, ґрунт, базис, підґрунтя; 2) правило (те, чим звичайно керуються у праці, поведінці, співжитті тощо), норма, припис, приписання; 3) закон, заповідь, вимога, канон, принцип, девіз [3]. Отже, з філологічно-семантичних позицій, терміно-поняття «засади» є близьким за значенням до термінів «основа», «установлена вимога», «принцип».

Здійснюючи аналіз категорії «засади» у контексті філософії та загальної логіки, встановлено, що найчастіше категорія «засади» означає достатню і (або) необхідну умову для чого-небудь: буття, пізнання, думки, діяльності [4, с. 452]. Тобто, як філософська категорія, *засади* – це вихідні положення, що детермінують і фіксують об'єктивні закономірності формуванні і розвитку якогось процесу чи явища. У цьому значенні засади характеризуються тим, що: 1) мають об'єктивний характер; 2) реалізуються (об'єктивуються) на глибинному рівні; 3) справджуються на основі закону необхідності. Розкриваючи виділені ознаки засад, відмітимо, що під *об'єктивною обумовленістю* розуміється їх відповідність характеру суспільних відносин, економічним, політичним, ідеологічним процесам, що мають місце у суспільстві [5, с.242]. Глибинний *рівень об'єктивності* засад пов'язаний із фундаментальним, базисним характером зазначеної категорії. У цьому контексті поняття засади є близьким за значенням до понять основи, принципів, установлень. Найповніше зміст категорії засад, на нашу думку, розкривається у контексті *законів формальної логіки*. Зокрема, один із законів формальної логіки – закон необхідності – ґрунтується на формулі: якщо при допущенні судження заперечується наявність у нього достатніх засад, таке судження є хибним.

Таким чином, поняття засад найбільш тісним чином поєднане із поняттям основ, принципів, керівних начал. Достатність і необхідність засад, як ознак, пов'язаних із їх сутністю, знаходять своє відображення у законах формальної логіки. Як філософська категорія, поняття «засади» вказує на основоположність, визначальність,

базовий характер, загальнотеоретичну важливість процесу чи явища, що досліджується. Відтак, найбільш ефективною науково-теоретичною парадигмою вивчення адміністративно-правових засад дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ є їх розгляд у контексті пов'язаності з іншими поняттями і категоріями адміністративного права; з урахуванням їх соціальної, філософської і юридичної природи; за допомогою апробованих загально-філософських та спеціально-юридичних методів.

Обґрунтовуючи природу адміністративно-правових засад дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ, насамперед, зазначимо, що у площині юридичної науки поняття «засади» найчастіше вживається із прикметником «правові» та корелюється із поняттями «основи», «принципи».

Зокрема, аналіз національного законодавства дозволяє зробити висновок про ототожнення законодавцем понять «засади» і «основи», а також про те, що у більшості випадків зміст поняття правових засад розкривається через норми, що закріплюють: а) організаційно-правові принципи (установки), що визначають адміністративно-правовий статус певного органу (суб'єкта) чи визначають мету (ціль, принципи) певного напрямку діяльності; б) організаційно-правові елементи (аспекти) механізму здійснення такої діяльності чи функціонування органу. Тобто, йдеться про статичний та динамічний аспекти засад. Залежно від до сфери, у межах якої зазначені засади реалізуються (опосередковуються), у законодавстві може йтися про правові, організаційні, економічні, фінансові тощо засади. Конкретизуючи зазначене, відмітимо, що поняття «правові засади» опосередковуються у змісті дефінітивних, установчих, регулятивних, процесуальних, матеріальних тощо норм права, які визначають і закріплюють: а) об'єкт правового регулювання; б) його нормативну основу; в) принципи, мету, цілі, методи; г) адміністративно-правовий статус суб'єктів владних повноважень; г) адміністративно-правовий статус суб'єктів, щодо яких реалізуються владні повноваження;

д) види і форми відповідальності; е) особливості інформаційного, фінансового, кадрового забезпечення тощо. Залежно від галузевої належності норм-засад, виділяють а) адміністративно-правові; б) конституційно-правові; в) процесуально-правові тощо засади. Однак, незалежно від галузевої належності, засадничі норми – це завжди норми-ідеї, норми керівного і основоположного виду.

2. Порівнюючи представлені у літературі підходи до розуміння адміністративно-правових засад, зауважимо, що одним із критеріїв їх класифікації є предмет, тобто, суспільні відносини, які зазначені засади покликані забезпечувати. З урахуванням зазначеного, виділення ознак адміністративно-правових засад дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ, найраціональніше здійснювати шляхом установлення параметрів кореляції зазначеного поняття із родовим поняттям, яке має схожу галузеву природу.

Як зазначалося вище, родовим поняттям до адміністративно-правових засад є поняття «правові засади», яке трактується на основі кількох підходів. Так, професор О. І. Якимець розглядає поняття «правові засади» у розумінні правових основ, джерела, на ґрунті якого будуються різні види діяльності [6, с. 15]. На думку О.В. Батраченка, «правові засади» – це основа, головні положення, на яких ґрунтується правова система держави, способи та методи правового регулювання тощо [7, с. 53]. Розробляючи засади кримінального провадження, під зазначеним поняттям зазвичай розуміють закріплені в нормах права визначальні, фундаментальні положення щодо найбільш суттєвих властивостей кримінального провадження, які обумовлюють їх значення як засобу для захисту прав і свобод людини і громадянина, а також для врегулювання діяльності органів і посадових осіб, які ведуть процес [8, с.62]. Розкриваючи сутність правових засад реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави, Д.О. Кошиков визначає останні як «сукупність певних інституційних та організаційних правил, алгоритмів, процедур, параметрів реалізації державної

політики в сфері економічної безпеки, які закріплені у нормах права, що містяться в законах та підзаконних актах України» [9, с. 171].

Таким чином, можна вести мову про *вузький* (коли під правовими засадами мають на увазі, передовсім, норми і принципи права, законодавство) та *широкий* (коли до уваги беруться усі різноманітні і різні за природою елементи, що об'єктивують певний вид (напрям) правового регулювання та його механізм) підходи до розуміння правових засад.

Об'єктивація засадничих елементів, що покладаються в основу діяльності певного виду чи функціонування певного органу (суб'єкта), передовсім або виключно нормами адміністративного права, обумовлює існування правових засад певного виду, а саме – адміністративно-правових. Характеризуючи адміністративно-правові засади розвитку державного управління в Україні, Н.С. Панова розглядає зазначене поняття як «сукупність адміністративно-правових норм, які визначають основні цінності, принципи, завдання, форми та методи розвитку нормотворчої і розпорядчої діяльності органів виконавчої влади з метою вдосконалення їхнього владноорганізуючого впливу на відповідні суспільні відносини і процеси, а також оптимізації внутрішньоорганізаційної діяльності державних органів щодо забезпечення належного виконання покладених на них завдань, функцій і повноважень» [10, с. 16]. Натомість, Д.Г. Заброта визначає поняття «адміністративно-правові засади» як «сукупність закріплених у нормах адміністративного права параметрів (характеристик) суспільного явища та правовідносин, що потребують урегулювання за допомогою адміністративно-правових засобів», та пропонує виокремлювати у змісті зазначеного поняття а) категоріальний; б) нормативний; в) інституційний; г) інструментально-технологічний зміст [11, с.49]. Досліджуючи правову природу Державної служби охорони при МВС України, М.М. Мазепа трактує поняття адміністративно-правових засад як «систему нормативно-правового забезпечення її правоохоронної діяльності, яку складає сукупність законів та підза-

конних нормативних актів, що створюють правове поле для її належної організації та функціонування» [12, с. 8]. Не позбавлена раціональності позиція Б.О. Логвиненка, який, розробляючи проблематику адміністративно-правових засад медичного забезпечення органів внутрішніх справ, акцентує, що «зміст зазначеного поняття складають три основних системохарактеризуючих державно-управлінських елементи: модель, функції та форми. Модель визначає особливості організації медичного забезпечення на всіх владно-управлінських рівнях, функції – закріплюють основні напрями (види) такої діяльності, а форми – характеризують зовнішній прояв конкретних організаційно-управлінських дій, спрямованих на безпосередню реалізацію зазначених функцій [13, с. 9-10].

У інших випадках під поняттям адміністративно-правових засад розуміється: а) виражені у адміністративному праві вихідні нормативно-керівні начала, що характеризують зміст і закономірності діяльності певного органу (суб'єкту), напрям здійснення політики чи певний вид діяльності; б) сутність (зміст) нормативного регулювання правових відносин у певній галузі чи за певним напрямом; в) правова основа, джерело, на ґрунті якого будується той чи інший вид діяльності, виконання законодавчо визначених завдань певним суб'єктом; г) певна процедура здійснення (реалізації) певної політики (діяльності), що включає в себе мету, завдання, норми, методи, включно з елементами адміністративно-правового статусу суб'єктів; д) цілі, які мають бути досягнені у результаті реалізації певного напрямку політики чи діяльності, тощо.

Осмишуючи зазначені концепції поняття адміністративно-правових засад, приходимо до висновку, що, попри різноманіття дефініцій, існують кілька основних підходів до його розуміння, а саме: а) у розумінні закріплених у законодавстві керівних начал (принципів), що визначають правовий статус та регламентують діяльність того чи іншого органу (суб'єкта); б) як систему нормативно-правових актів, що регулюють певну сферу суспільних відносин чи покладаються в основу певного напрямку правового регулювання; в) як певні правила,

на основі яких забезпечується функціонування того чи іншого органу (суб'єкта); г) як основні цілі, на досягнення яких спрямована державна політика чи певний напрям правового регулювання.

Здебільшого, для формування поняття «адміністративно-правові засади» використовується інтегративний підхід, суть якого полягає у ототожненні зазначеного поняття із поняттям принципів, основних напрямів, організаційно-правового забезпечення та організаційно-правового механізму певного виду діяльності чи функціонування певного органу. Зазначене не сприяє уніфікації поглядів на поняття, ускладнює розуміння його сутності та розмиває зміст.

Інший важливий висновок, детермінований опрацюванням наявних результатів розробки поняття адміністративно-правових засад полягає у тому, що для визначення сутності та розкриття змісту адміністративно-правових засад беруться до уваги різні їх характеристики. Найбільш важливими серед яких є, зокрема: а) комплексний характер зазначеного поняття; б) наявність окремого предмету (тобто, пов'язаність їх змісту із певними параметрами (характеристиками) суспільного явища та/чи правовідносин, що виникають на їх основі); в) об'єктивація, переважно, у нормах адміністративного права; г) урегулювання детермінованих відносини, переважно, адміністративно-правовими засобами; д) складність та різноманітність системно-структури.

З урахуванням зазначеного, пропонуємо під поняттям адміністративно-правових засад дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ розуміти комплекс закріплених нормами, переважно, адміністративного права параметрів (основних характеристик) та принципів регулювання суспільних відносин, що виникають у процесі реалізації у підрозділах і частинах ЗСУ дисциплінарних правовідносин, які урегульовуються за допомогою, переважно, адміністративно-правових засобів та об'єктивуються на нормативно-правовому, суб'єктному та організаційно-управлінському рівні.

Обґрунтування змісту зазначеного поняття потребує формату окремого дослідження.

Висновки і пропозиції.

1. У статті доведено ефективність вивчення адміністративно-правових засад дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ у межах спеціальної науково-теоретичної парадигми, що передбачає: кореляцію зазначеного категорії із категоріями правових засад, адміністративно-правових засад; урахування їх спільної природи; використання законів формальної ліки, семантики, загальної та спеціальної методології. Формуючи поняття «адміністративно-правові засади дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ, слід враховувати, що категорія засад, як достатніх і необхідних умов для обґрунтування будь-якого явища, характеризується визначальністю, основоположністю, загальнотеоретичною важливістю.

2. Установлено, що наразі не існує єдиного підходу до розуміння адміністративно-правових засад. Натомість, найчастіше використовується інтегративний підхід, суть якого полягає у ототожненні зазначеного поняття із поняттям принципів; основних напрямів; організаційно-правового забезпечення, організаційно-правового механізму. Розкриття сутності адміністративно-правових засад найчастіше здійснюється з урахуванням таких характеристик зазначеного поняття, як: а) комплексний характер; б) наявність окремого предмету; в) пов'язаність змісту із певними параметрами суспільного явища чи правовідносин, що виникають на його основі; г) об'єктивація у нормах адміністративного права; г) урегулювання детермінованих відносини адміністративно-правовими засобами; д) складність і багаторівневість системно-структури.

3. Запропоновано під поняттям адміністративно-правових засад дисциплінарної відповідальності військовослужбовців ЗСУ розуміти комплекс закріплених нормами, переважно, адміністративного права параметрів (основних характеристик) та принципів регулювання суспільних відносин, що виникають у процесі реалізації у підрозділах і частинах ЗСУ дисциплінарних правовідносин, які урегульовуються за допомогою адміністративно-правових засобів та об'єктивуються на нормативно-правовому, суб'єктному та організаційно-управлінському рівнях.

4. Доведено, що подальша розробка категорії «адміністративно-правові засади» сприятиме конкретизації поняття «адміністративно-правові засади дисциплінарної відповідальності військовослужбовці ЗСУ», обґрунтуванню та уточненню його змісту, вирішенню наукових та практичних проблем їх удосконалення.

Список використаної літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.]. К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
2. Словopedia: [Електронний ресурс]. URL: <http://slovoopedia.org.ua/41/53399/265229.html> (дата звернення: 25.07.2022).
3. Словник синонімів української мови: [Електронний ресурс]. URL: <https://uk.worldwidedictionary.org> (дата звернення: 25.07.2022).
4. Философский энциклопедический словарь / Редкол.: С. С. Аверинцев, Э. А. Араб-Оглы, Л. Ф. Ильичев и др. 2-е изд. М.: Сов. энциклопедия, 1989. 815 с.
5. Беспалько, Інна. Визначення поняття загальних засад кримінального провадження. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5. С. 242-247.
6. Якимець О.І. Правові засади використання науково-технічних засобів у цивільному процесі. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2002. № 2. С. 15-18.
7. Батраченко О.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2017. 218 с.
8. Кримінальний процес: підручник/ Ю.М. Грошевой, В.Я. Тацій, А.Р. Туманянц [та ін.]; за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило. Х.: Право, 2013. 824 с.
9. Кошиков Д.А. Сутність правових засад реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2020. № 1 (11). С. 164-175.
10. Панова Н.С. Адміністративно-правові засади розвитку державного управління в сучасній Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одес. нац. юрид. акад. О., 2008. 19 с.
11. Заброта Д.Г. Адміністративно-правові засади: сутність та зміст категорії. *Адміністративне право і процес*. 2013. № 2(4). С. 45-51.
12. Мазепа М. М. Адміністративно-правові засади правоохоронної діяльності Державної служби охорони при МВС України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х., 2012. 20 с.
13. Логвиненко Б.О. Адміністративно-правові засади медичного забезпечення органів внутрішніх справ України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.07; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпропетровськ, 2008. 20 с.

Zaluzhnyi V. Administrative and legal principles of disciplinary responsibility of servicemen of the Armed Forces of Ukraine: concept, peculiarities of legal nature and content

The article proves the effectiveness of studying the administrative-legal bases of disciplinary responsibility of servicemen of the Armed Forces of Ukraine within the framework of a special scientific-theoretical paradigm, which involves: correlation of the specified category with the categories of legal bases, administrative-legal bases, taking into account their common nature; use of laws of formal medicine, semantics, general and special methodology. Forming the concept of "administrative and legal principles of disciplinary responsibility of servicemen of the Armed Forces of Ukraine, it should be taken into account that the category of principles, as sufficient and necessary conditions for substantiating any phenomenon, is characterized by determinability, fundamentality, general theoretical importance.

It was established that among scientists there is no single approach to understanding administrative and legal principles. Instead, an integrative approach is most often used, the essence of which is to identify the specified concept with the concept of principles; main directions; organizational and legal provision, organizational and legal mechanism. Disclosure of the essence of administrative and legal principles is most often carried out taking into account such characteristics of the specified concept as: 1) complex nature; 2) the presence of a separate subject; 3) the connection of the content with certain parameters of a social phenomenon or legal relations arising on its basis; 4) objectification in the norms

of administrative law; 5) settlement of deterministic relations by administrative and legal means; 6) complexity and multi-level system structure.

It is suggested that the administrative and legal principles of disciplinary responsibility of servicemen of the Armed Forces of Ukraine be understood as a set of parameters (main characteristics) established by the norms of administrative law and principles of social relations regulation that arise in the process of implementing disciplinary legal relations in units and parts of the Armed Forces of Ukraine, which are regulated by means of administrative legal means and are objectified at the normative-legal, subject and organizational-management levels.

It has been proven that the further development of the category "administrative and legal principles" will contribute to the specification of the concept of "administrative and legal principles of disciplinary responsibility of servicemen of the Armed Forces of Ukraine", substantiating and clarifying its content, solving scientific and practical problems of their improvement.

Key words: *principles, administrative and legal principles; disciplinary responsibility, military personnel, Armed Forces of Ukraine.*